

**24 МАЙ – ДЕН НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА, НАУКА И КУЛТУРА  
И НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ**



**ЧЕСТИТ ПРАЗНИК,  
СКЪПИ КОЛЕТИ!**

С. Куюмджиев и Й. Спиров.  
Св. Кирил и Методий. Мозайка в  
базиликата „Сан Клементе” в Рим.  
1975 г.

**ДЕН НА ОТВОРЕНИТЕ ВРАТИ НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**

**12 май 2008 г., 14 ч. в Големия салон на Българската академия на науките, ул. 15 ноември 1**

*по случай 11 май – професионалния празник на библиотекарите и седмицата на библиотеките*

## Съдържание

1. 150 г. от рождението и 50 години от смъртта на Александър Теодоров Балан (1859-1959) .....	3
2. Научните приноси на акад. Александър Теодоров-Балан — ст.н.с. д-р Цветана Стайкова .....	4
3. Редки и ценни книги в Централната библиотека на БАН: „Рибният буквар” — дело на Петър Берон, просветителя и реформатора на учебното дело в България — ст.н.с. д-р Мария Аргирова-Герасимова и н.с.І ст. Даниела Атанасова .....	6
4. Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2009) — Стефка Хрусанова .....	10
5. Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева .....	12
6. Св. св. Кирил и Методий в изобразителното изкуство .....	20
7. „Пратеници” на японската история и култура: дарение от японски книги на Централната библиотека на БАН — Юлияна Николова .....	21
8. Изложба, посветена на най-дългогодишния председател на БКД и БАН — Иван Евстратиев Гешов — Габриела Вапцарова и Дарина Илиева .....	22
9. Предстоящи изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова .....	27

Редакционна колегия: ст.н.с. д-р Цветана Стайкова /отг. ред./, Евгения Станчева и Мария Ефремова

Фотоматериали: Мария Ефремова и Марио Стайков

Предпечатна подготовка: Мария Ефремова

Графичен дизайнер: Марио Стайков

Адрес за кореспонденция

гр. София 1040

ул. „15-ти ноември” №1

тел: 979 53 79, 979 52 54

<http://www.cl.bas.bg>

E-mail: [webmaster@cl.bas.bg](mailto:webmaster@cl.bas.bg), [jeny@cl.bas.bg](mailto:jeny@cl.bas.bg)

**150 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО И 50 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА НА  
АЛЕКСАНДЪР ТЕОДОРОВ-БАЛАН**  
**езиковед, литературен историк, библиограф**  
**(15.10.1859-12.02.1959)**



*Живот в дати*

- 1859 — роден в Кубей, Бесарабия  
1879-1884 — следва славянска филология в Прага и Лайпциг  
1884 — завършва славянска филология в Прага; доктор по философия на Пражкия университет  
1884 — Дописен член на Българското книжовно дружество  
1884 — Редовен член на Българското книжовно дружество  
1898-1899 — главен деловодител на Българското книжовно дружество  
1900-1901 — деловодител на Българското книжовно дружество  
1888-1889 — пръв Ректор на Висшето училище (по-късно Софийския университет); Ректор: 1896-1897; 1902-1903  
1888-1889 — хоноруван преподавател във Висшето училище  
1889-1893 — редовен преподавател във Висшето училище по общославянска етнография и диалектология и по история на българския език  
1893-1907, 1910-1934 — професор, титуляр на Катедрата по българска и славянски литератури във Висшето училище  
1899-1900, 1904-1905 — Декан на Историко-филологическия факултет на Висшето училище  
1922 — Действителен член на Българския археологически институт  
1939 — Почетен доктор на Софийския университет  
1959 — умира в София

*По-важни трудове*

- 1893 — Български книгопис. Дял I. София. 176 с.  
1896 — Българска литература. Пловдив. 251 с.  
1898 — Паисий Хилендарски. История Славяноболгарская (1762). Пловдив. 126 с.  
1906 — Софроний Врачански. За стогодишнината на новата българска печатна книга (1806-1906). София. 139 с.  
1906 — Книгописният труд у българите. // Годишник на Софийския университет, 2, 1905-1906, 1906, 142-208.  
1909 — Български книгопис за сто години 1806-1905. София. 1667 с.  
1916 — Българска прослава на хилядо години от смъртта на Свети Климент Охридски и на хилядо години българска просвета. София. 10 с.  
1917 — Българи в югозападно Моравско. По Й. Фон Хан в 1858 г. София. 64 с.  
1919 — Свети Климент Охридски в книжевния помен и в научното дирене. София. 119 с.  
1920 -1934 — Кирил и Методи. Св. I-II. София. 178; VII, 264 с.  
1924 — Борба за съвременен правопис (1921-1923). София. 48 с.  
1930 — Българска граматика. София. 401 с.  
1940 — Нова българска граматика. София. XVI, 487 с.  
1947 — Състояние на българската граматика. София. VI, 240 с.  
1954-1961 — Нова българска граматика за всякого. Дял I-II. Св. 1-4. София. 568 с.  
1956 — Български записи с език, книжнина и общество. София. 304 с.

## НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ НА АКАД. АЛЕКСАНДЪР ТЕОДОРОВ-БАЛАН

Ст.н.с. д-р Цветана Стайкова, E-mail: [staykova.tz@cl.bas.bg](mailto:staykova.tz@cl.bas.bg)

Александър Теодоров-Балан е един от най-видните представители на българската филологическа наука. Той е между създателите на това поколение филолози, които поставят на здрави основи както българското езикознание, така и българската литературна наука.

В продължение на повече от 75 години акад. Балан работи върху историята и строежа на българския книжовен език и българската диалектология. Специално внимание обръща на правилното и пълно използване на словното богатство на езика. Полага особени грижи за създаване на чиста, правилна и благозвучна българска реч. Известни са заслугите му за теоретичното изучаване на граматичния строеж на българския книжовен език, за създаване на български тълковен речник и на демократичен български правопис. Многобройни са изследванията и трудовете на акад. Александър Теодоров-Балан по въпросите на езика. Неговите трудове „Българска граматика” (1930 г.) и „Нова българска граматика” (1940 г.) са ценен влог в поставянето на научни основи изучаването на българската граматика.

Дълбоки и трайни са връзките на изследванията на акад. Балан в областта на езика с интересите му към литературата. Голяма част от силите и способностите на учения са посветени на трудове, които са оставили значителна следа в развитието на българската литературна наука.

Като пръв титуляр на Катедрата по българска и славянски литератури в Софийския университет, при която работи до пенсионирането си като професор през 1934 г., акад. Балан има несъмнени заслуги като един от създателите на литературната наука у нас, като учител и възпитател на първото поколение учени в тази област. Едновременно с това той е дългогодишен сътрудник по литературни въпроси на редица списания: „Български преглед”, „Периодическо списание на Българското книжовно дружество”, „Българска сбирка”, „Демократически преглед”, „Българска мисъл” и др.; публикува статии върху българската литература в чешки списания; прави преводи — в проза и стихове — от редица славянски и немски писатели.

Между значителните трудове на акад. Балан в областта на литературната наука е първата история на българската литература, поставена на научна основа, а именно „Българска литература” (Пловдив, 1896 г.) — ръководство за средни и специални училища. В нея той обхваща цялостното развитие на българската литература — от IX век до 90-те години на XIX век, като включва и изследванията си върху народното творчество, прави периодизация на литературните явления, разглежда литературата в тясна връзка с общественото развитие. Книгата съдържа първия обширен и синтетичен очерк за българското народно творчество; в нея проличават отличните познания на учения на българската средновековна литература, като особено обстойно е отразен най-старият ѝ период; широко е застъпено и творчеството на писателите от епохата на Възраждането; в периода след Освобождението са разгледани предимно произведенията на Иван Вазов. Показателни са думите на акад. Петър Динеков: „Голямата стойност на тая книга е несъмнена — като първа сериозна, задълбочена синтеза на историческото развитие на българската литература. Трудът на акад. Балан, претърпял за десет години три издания, послужва за основа на почти всички учебници по българска литература за средните училища у нас; той става изходна точка и за изследванията на най-крупните историци на българската литература в първите десетилетия на нашия век — Йордан Иванов и Боян Пенев” (2, с.33).

Научноизследователската дейност на акад. Александър Теодоров-Балан в областта на литературната наука и езикознанието е предпоставка за неговите библиографски интереси. Убеждението му, че всяко научно изследване трябва да почива на здрава книгописна основа, го кара да посвети значителна част от своите научни занимания на издирването и описването на българското книжовно наследство от епохата на Възраждането.

Извънредно големи са заслугите на акад. Балан в областта на библиографията. Като

се има предвид ограничеността на опитите на Константин Иречек и Иван Шопов, с право той може да бъде смятан за основател на съвременната българска библиография. Още през 1885 г., когато в „Периодическото списание на Българското книжовно дружество” той започва да издава книгописа на българската книжнина, едновременно с това поставя на сериозна, обществена основа въпроса за създаване на библиография у нас. В своя преглед на развитието на българската библиография „Книгописният труд у българите” (Годишник на Софийския университет, 2, 1905-1906, 1906) той пише: „Аз оценявах задачата на дружеството и на негова орган в пряка връзка с развоя на нашата книжнина, и в съзнание на нуждата от редовен и всестранен книгопис за прегледа на книжнината откъм вървеж и стойност излязох в XVI. книга на „Периодическо списание” (1885: „Книгопис от д-ра Балан”, 169-181) с едно разяснение на значението на книгописа изобщо, на предмета му и на условията у нас, и с показ на един план за неговата изработка. Планът се продължи и в книга XVII. 325-330. В следната, XVIII. книга, 476-483, трябваше специално да поговоря за „Спънките на българския книгопис” — спънки от липса на охота към такъв духоморен и неприносен труд и на организирана помощ библиотечна и книжарска, — па да обещае за идещата книга възможно пълния опис на българските издания за 1885. година, изработен съгласно с показания по-напреж план. Ала до това подирното работата не дойде” (с.169-170).

През 1893 г. в „Сборник за народни умотворения” акад. Балан напечатва своя „Български книгопис”, който обхваща периода до Освобождението. В него са представени 1116 заглавия на книги, периодични издания, географски карти и графични произведения, издадени до 1877 г. включително.

Идеята му да създаде репертоар на българската печатна книга възниква по повод на нейната 100-годишнина. В предговора към репертоара акад. Балан съобщава, че е започнал събирането на материала през 1882 г.

През 1909 г. Българското книжовно дружество издава неговия капитален труд „Български книгопис за сто години (1806-1905)”, 1667 с. Това е едно изключително дело, което обхваща цялата българска печатна продукция до 1905 г. и съдържа 15258 библиографски описания. По думите на акад. Петър Динев „съставянето на труда е изисквало грамадни усилия в течение на дълги години, съпроводено е било с продължителни издирвания у нас и в чужбина и свидетелства за необикновена енергия и упоритост, за безкрайна любов към българската култура” (2, с.36).

Освен посочените приноси на акад. Балан към българската библиография, освен обширното теоретично изследване „Книгописният труд у българите” (посочено по-горе), той два пъти започва издаването на специализирано библиографско списание „Книгописец” (1904 г. и 1920 г.), а в 1918 г. прави опит да основе Български библиографски институт. Заради тези си заслуги към българската библиография през 1941 г. той е избран за почетен член на ББИ.

Разглеждайки научната дейност на акад. Балан, неговите ученици и последователи винаги изтъкват и характерните му качества, които го представят като цялостна и завършена личност. На първо място те посочват неговото изключително трудолюбие, организираност и настойчивост в работата. Проф. Стойко Стойков в статията си „Акад. Александър Теодоров-Балан и българският език” отбелязва: „Гледайки на работата си като на обществена служба, той повече от седем десетилетия служи честно и предано на българската наука, без да прави компромиси с научната си съвест” (2, с. 29). А библиографите с благодарност ползват неговите капитални трудове в областта на ретроспективната и текущата библиография и теоретичните му изследвания, оценявайки по достойнство този „духоморен и неприносен” труд.

#### ЛИТЕРАТУРА

1. Сто години Българска академия на науките 1869-1969 Т.1 : Академици и членове-кореспонденти. — София : БАН, 1969, 702-704.
2. Сборник в чест на академик Александър Теодоров-Балан по случай деветдесет и петата му годишнина. — София : БАН, 1955. — 439.
3. Българска книга. Енциклопедия. — София-Москва : Pensoft, 2004, 424-425.

**“РИБНИЯТ БУКВАР” – ДЕЛО НА ПЕТЪР БЕРОН, ПРОСВЕТИТЕЛЯ И РЕФОРМАТОРА НА УЧЕБНОТО ДЕЛО В БЪЛГАРИЯ**  
ст. н. с. д-р Мария Аргирова-Герасимова, E-mail: [exch4@cl.bas.bg](mailto:exch4@cl.bas.bg)  
н. с. I ст. Даниела Атанасова, E-mail: [refer3@cl.bas.bg](mailto:refer3@cl.bas.bg)

“Рибният буквар” на д-р Петър Берон, издаден през 1824 г. в град Брашов, е една от най-забележителните книги на Българското възраждане. Тя е и първата учебна книга у нас, предназначена за “широка употреба и обща полза” и една от малкото, оставили дълбоки следи в духовния живот на българския народ. Тази скромна по обем книжка (само 140 с. малък формат) е изиграла голяма роля за изграждане на новото светско българско училище, допринесла е за разпространение на просветата сред българите, съдействала е за оформяне на новобългарския книжовен език. Пълното заглавие на книгата е “Буквар с различни поучения, събрани от Петра х. Беровича, за българските училища. Напечатана ся с помощта на г. Антоньова Йовановича. В годе 1824”(1). Поради това, че на последния лист от илюстрациите към книгата са изобразени две риби — делфин и кит, букварът става популярен още през Възраждането като “Рибен буквар”. Той е най-разпространената и най-четена българска книга — само за 40 години е преиздаван пет пъти: през 1841, 1847, 1850 г. в Букурещ и през 1856 и 1862 г. в Цариград.



*Рибен буквар*



*д-р Петър Берон*

Всъщност това не е буквар в днешния смисъл на думата, т. е. помагало, по което децата се учат да четат и да пишат, а малка енциклопедия, в която авторът е събрал основни знания за езика, молитви, нравствени поучения, добри съвети, басни, физически сказания, аритметически познания и я е предназначил за светските училища, необходимостта от които е била вече назряла в началото на 20-те години на XIX век. Запознал се с образователната система в някои европейски държави, П. Берон не само отхвърля вече отживялата за времето си килийна образователна традиция, свързана с черковнославянския език, но и обосновава необходимостта от нова, светска образователна система и създава първата учебна книга, с която на дело се реализира идеята му. Той съзнава значимостта и новаторския характер на делото си. В Предговора на буквара П. Берон, от една страна, разкрива причините, които са го накарали да го издаде в този му вид, а от друга — излага педагогическите си схващания. Главната подбуда, която е подтикнала П. Берон да състави и издаде своя “Буквар с различни поучения”, е желанието му да помогне на българските деца да се подготвят за живота, да се научат да пишат и да смятат. Килийното училище, според него, не може да им даде реални знания, тъй като обучението в него се води на черковнославянски език — неразбираем за тях, и се изучават само псалтири и часослови. П. Берон предлага и нови методи за обучение — взаимоучителния, позволяващ един учител да обучава повече деца, като използва за помощници по-силните ученици, и звуковия, вместо прилагания до тогава буквен метод. Звуковият метод е пригоден към говоримия език и ускорява процеса на начално огромотяване. При него всяка буква се изговаря със съответния ѝ звук, вместо практикуваното в килийните училища буквуване, при което всяка буква се изговаря с името си (2, с. 299). Въпреки че езикът на “Рибния буквар” е народен, книгата е напечатана с черковнославянска графика. По това време черковнославянската азбука има

изключително висок престиж и е било невъзможно да бъде заменена с друга, по-опростена азбучна система, каквато е била например гражданската кирилица (3, с. 95). В предговора П. Берон подчертава, че учителят винаги трябва да се съобразява с психиката на децата и да им дава леко и достъпно четиво; да ги извежда на игри; да не прилага телесни наказания. Той изтъква и голямото значение на личността на учителя, който трябва да е добър, смирен, кро-тък, благочестив, да бъде пример за учениците си и да внесе нов дух в образованието, така че децата с радост да отиват на училище и да го завършват, добили познания за живота.

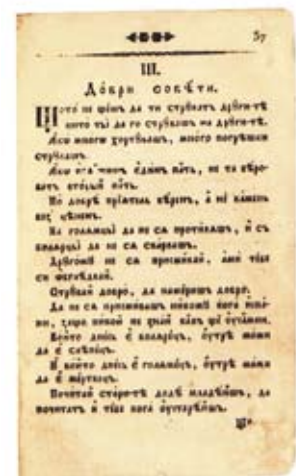


Първи дял: “Черковнославянската азбука”

Самият буквар се състои от предговор, осем дяла и обръщение към сънародниците. Същинският буквар е представен в първия дял, в който е поместена черковнославянската азбука с 42 букви в три различни шрифта: голям, малък и среден. Следват сричкови съчетания, граматически категории — съществително, прилагателно, членуване за единствено и множествено число, глагол, местоимение, предлог, наречие, производни и съставни думи. Глаголите например са представени чрез глагола “любя” във всичките му форми, числа и времена. Счита се, че П. Берон избира този глагол не случайно, а по идейни съображения, за да насочи вниманието на децата към хуманизма в човешките взаимоотношения.

Вторият дял съдържа шест молитви, които децата трябва да казват преди лягане и след ставане от сън, преди и след хранене, преди и след завършване на учебния ден.

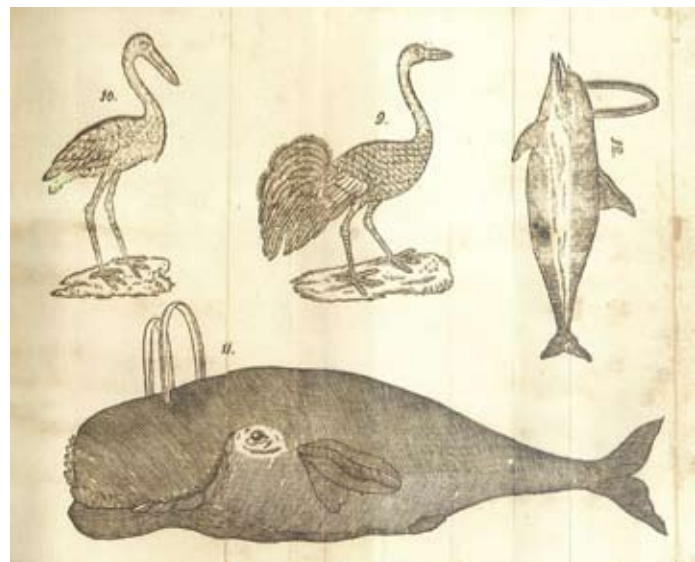
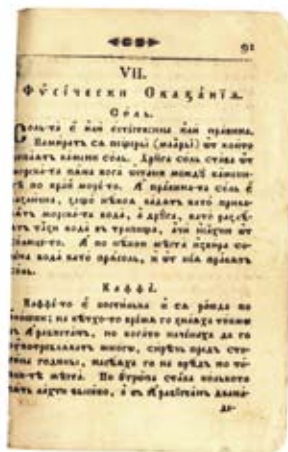
Третият дял “Добри съвети”, четвъртият дял “Умни ответи”, петият дял “Басни” и шестият дял “Различни истории” образуват нещо като днешната читанка — това са афоризми, класически разкази и анекдоти. Те са не само материал за упражнения при четене, но служат и за нравствено възпитание на децата. Например в “Добри съвети” П. Берон е събрал 57 съвета, които засягат различни области на отношенията между хората: “Почитай старите, доде младейш, да почитат тебе, кога устарейш”, “Ако много хортуваш, много погрешки струваш”, “Малко хортувай, много слушай, заради това имаш една уста и две уши”, “Не отдавай на зло за зло” и т. н. Дялът “Умни ответи” съдържа забележителни мисли на древни философи — Талес, Демостен, Диоген, Сократ, Платон, Аристотел и др. Това са малки анекдоти, всеки от които съдържа въпрос, отправен към някои от мислителите, и техния отговор. Подборът на мъдростите отговаря на просветителските идеи на П. Берон — да помогне на българските деца да бъдат разумни, да се стремят към знания, да възпита у тях любов към истината и справедливостта. Например: “Платона попитаха: “Каква е разликата между учена и неучена човека? А той рече: Каквато е между целителят и болният”; “Аристотел, като го попитаха: “Що е приятел? — рече: Една душа в две тела”. В дяла “Басни” са включени 18 басни, взети предимно от Езоп: “Щурец и мравка”, “Умната врана”, “Вълк и агне” и др., като поуката се извежда в



Трети дял: “Добри съвети”

заглавието. По този начин П. Берон насочва вниманието на децата към нравствената идея, подчертава я и я утвърждава като норма на поведение. Шестият дял представя 50 кратки разказа от гръцката литература с нравоучително съдържание, като при подбора им П. Берон се е ръководил от идеите за трудолюбие, честност, другарство, вяност, благородство.

Седмият дял “Физически сказания” е най-голям и най-оригинален. Той дава знания по естествознание, география, анатомия, хигиена. Съдържа сведения за предмети, понятия, явления, растения, животни. В него П. Берон за първи път в нашата учебна книжнина дава описания на някои често употребявани продукти като сол, кафе, тютюн, захар, памук и др.; говори за по-интересни животни и птици като маймуна, слон, носорог, крокодил, северен елен, хипопотам, камилска птица, жерав, щъркел, кит; разказва за пчелите и за мравките. Тези разкази не са сухи и схематични, а живи, увлекателни, изпъстрени със примери, които разкриват най-характерните и най-интересните прояви на животните. В края на буквара са поместени върху три листа 12 изображения на животни, което сочи, че авторът е първият привърженик на



Седми дял: “Физически сказания”

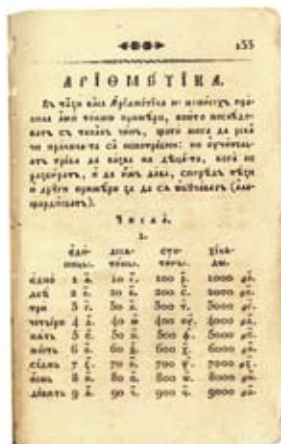
идеята за нагледно обучение. Тези илюстрации са били нещо ново и необичайно. Затова именно рисунките на кита и делфина са дали повод този буквар да се нарече “рибен”. Петър Берон запознава деца и с природните явления — облаци, дъжд, град, роса, светкавица, гръмотевица, мъгла и т. н. Предлага елементарни познания и по анатомия, а именно за строежа на човешкото тяло, като посочва предимството на човека пред всички



Изображения на животни



живи същества, над “които той царува със своя ум”. И накрая дава полезни съвети за здравето, като например: човекът “...да ходи по селата, по нивите, по лов, да седи и в градът, да играй, да си почива, но не много, защото от мързият става немощен и безсилен, а от трудът як, силен и здрав до крайна старост. Да ся къпи и в топла вода и в студена. Да яде дважд на денят и толкози, колкото може да смилат”. Той дава съвети за здравословен начин на живот, които и днес звучат съвременно и се прилагат в ежедневието.



Последният, осми дял е “Аритметика”. Тук са дадени четирите основни аритметични действия — събиране, изваждане, умножение и деление.

В края на буквара си П. Берон помества едно обръщение към сънародниците си: “Любезни еднородни”, в което ги призовава да подпомагат издаването на готови български книги.

Букварът на Петър Берон има богато и разнообразно съдържание. За своето време той е бил истинско откровение, защото се явява в момент, когато светчето и апостолът са били единствените български учебници. Скъсвайки решително с традициите на килийното училище, написан на жив, говорим български език, познавателен, поучителен и занимателен по съдържание, като учебник той става любимо четиво не само на децата, но и като книга за прочит на възрастните (2, с. 301).



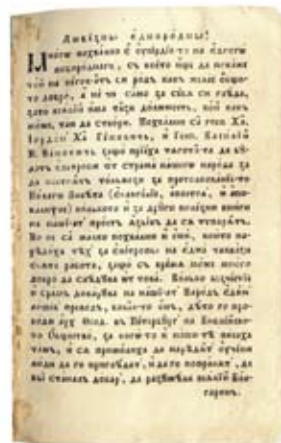
Опазването на редките и ценни книги, между които е и „Рибният буквар” на Петър Берон, и осигуряването на неограничен достъп до тях се реализира чрез дългосрочна стратегия на Централната библиотека на БАН за представянето им в електронния каталог, както и за дигитализация на книжовното наследство. Началото се поставя в края на 2005 г. с каталогизация в системата ALERH500 на книгите от личната библиотека на Феликс Каниц, последвани от старопечатните книги, възрожденската периодика, руските книги, публикувани до 1917 г., и по-нататъшна дигитализация на библиотечните фондове.

Осми дял: “Аритметика”

По този начин информацията за това изключително книжовно богатство ще стане достояние на всички читатели и потребители, които проявяват научен или познавателен интерес към безценните образци на художествената и научната литература, оставили неповторима следа в човешката култура.

## ЛИТЕРАТУРА

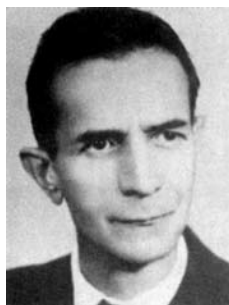
1. Берон, Петър. Буквар с различни поучения. — Браила, 1824 . — 140 с.
2. Буквар с различни поучения : Рибен буквар. — София, 2004. — 352 с.
3. Енциклопедия на българската възрожденска литература. — Велико Търново, 1996. — 838 с.



Обръщение към сънародниците

## ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2009)

Стефка Хрусанова, E-mail: [hrusanova.st@cl.bas.bg](mailto:hrusanova.st@cl.bas.bg)



02 май

55 г. от смъртта на НИКОЛАЙ ИВАНОВ РАЙНОВ (01.01.1889-02.05.1954), писател, художник, теософ, историк на изкуството, литературовед. Редовен член (1945).



05 май

5 години от смъртта на БОРИС ВАСИЛИЕВИЧ ПЕТРОВСКИ (14.06.1908-05.05.2004), руски медик, хирург. Чуждестранен член (1969).

07 май

60 г. от смъртта на ЙОЗЕФ ВЕЛЕНОВСКИ (25.04.1858-07.05.1949), чешки ботаник. Чуждестранен член (1904).



10 май

105 г. от рождението на ИВАН ХРИСТОВ КОВАЧЕВСКИ (10.05.1904-15.03.1995), фитопатолог. Член-кореспондент (1961).



12 май

100 г. от рождението на ХЕРМАН КЛАРЕ (12.05.1909-22.08.2003), немски химик. Чуждестранен член (1969).



13 май

50 г. от смъртта на **КОНСТАНТИН МИХАЙЛОВИЧ БИКОВ** (20.01.1886-13.05.1959), руски физиолог.

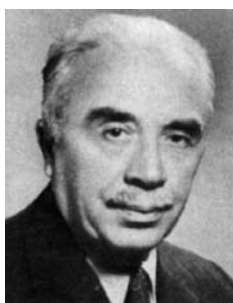
Чуждестранен член (1952).



14 май

5 г. от смъртта на **НЕНО КОЛЕВ НЕНОВСКИ** (16.03.1934-14.05.2004), юрист, общественик.

Член-кореспондент (1995).



19 май

125 г. от рождението на **ПЕТЪР НИКОВ ПОПОВ** (19.05.1884-15.11.1938), историк-медиевист.

Дописен член (1923), действителен член (1937).



23 май

90 г. от рождението на **ЗАХАРИ МИХАЙЛОВ МЛАДЕНОВ** (23.05.1919-09.04.2000), ветеринарен патолог.

Член-кореспондент (1979), академик (1995).



24 май

80 г. от смъртта на **АЛЕКСЕЙ ИВАНОВИЧ СОБОЛЕВСКИ** (07.01.1857-24.05.1929), руски езиковед-славист, етнограф.

Чуждестранен член (1926).



25 май

70 г. от смъртта на АЛЕКСАНДЕР БРЮКНЕР (29.01.1856-25.05.1939), полски езиковед-славист, историк на литературата и културата. Чуждестранен член (1926).



25 май

75 г. от смъртта на АНАНИ ИВАНОВ ЯВАШОВ (01.10.1855-25.05.1934), ботаник, учител и общественик. Дописен член (1898), действителен член (1900).



26 май

25 г. от смъртта на ИВАН ДИМОВ НИКОЛОВ (25.01.1926-26.05.1984), машинен инженер, специалист по материалознание и технология на машиностроителните материали. Член-кореспондент (1974).

29 май

70 г. от рождението на ЛЮСИЕН ДИЕГО ЛОД (29.05.1939), белгийски физик. Чуждестранен член (2005).

## **НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**

**Евгения Станчева, E-mail: [jeny@cl.bas.bg](mailto:jeny@cl.bas.bg)**

АДАМОВ, Величко Е. Мита и митническа политика / Величко Е. Адамов, Пламен Пътов, Ангел Ангелов. — 5. прераб. и доп. изд. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 460 с. : ил.

ISBN 9789544277710

System number [000107160]

АКУНИН, Борис. Проклятието на рода фон Дорн / Борис Акунин ; Прев. Мина Ковачева. — София : Еднорог, 2008. — 414 с.

ISBN 9789543650316

System number [000107692]

- АЛЕКСАНДРОВА, Ивайла. Горещо червено : Документален роман / Ивайла Александрова. — Пловдив : Жанет-45, 2007. 422 с. : сн.; факс. ; Бележки под линия  
ISBN 9789544914097  
System number [000107739]
- АНГЕЛОВА, Катерина. Природното богатство на Бесепарските ридове / Катерина Ангелова, Кирил Методиев, Георги Попгеоргиев. — София : Българска фондация Биоразнообразие, 2008. — 49 с. : фотогр. ; Библиогр. с. [50]-[51]  
System number [000106745]
- АНДРЕЕВА-КОНСТАНТИНОВА, Яна. Аз-ът като Друг : Дискусии на идентичността в автобиографичното творчество на Фернанду Намора / Яна Андреева-Константинова. — София : СЕМАРШ, 2007. — 303 с. ; Бележки под линия ; (Verba magistri) ; Библиогр. с. 285-303  
ISBN 9789548021876  
System number [000098449]
- АНТИСОЦИАЛНОТО поведение — теория и практика : Сборник / Прев. Ваня Недялкова и др. — София : Център за психосоциална подкрепа, 2008. — 216 с. : Бележки под линия  
ISBN 9789549153286  
System number [000107177]
- БОЯНОВ, Слави. При изгрева на дните : Роман / Слави Боянов. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 262 с.  
ISBN 9789548248624  
System number [000107676]
- БРАЙКОВА, Славка. Град Куклен : Монография / Славка Брайкова, Боряна Семерджиева, Величка Маринова. — София : Българска книжарница, 2008. — 416 с. : ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 412-413  
ISBN 9789543800674  
System number [000107693]
- БУКАЙ, Хорхе. Нека ти разкажа / Хорхе Букай ; Прев. от исп. ез. Екатерина Делева. — Пловдив : Хермес, 2008. — 40 с. ; Библиогр. с. 236-238  
ISBN 9789542606185  
System number [000106761]
- ВЪЛЕВ, Стефан. Олтара на опустошението : [Стихове] / Стефан Вълев. — Велико Търново : Абагар, 2008. — Раздр. паг.  
ISBN 9789544277789  
System number [000107162]
- ГАЛЧИН, Петър. Горно Драглище : Сб. от материали / Петър Галчин, Садим Бастунов. — София : СЕМАРШ, 2006. — 156 с. : ил.  
ISBN 954802182X  
ISBN 978954802821  
System number [000107736]
- ГАНЧЕВ, Петко Димитров. Благодарим ти, наша Родино! : Документална киноповест за борбата и оцеляването на еврейския народ през Втората световна война в България / Петко Ганчев. — София : Славяни, 2008. — 272 с.  
ISBN 9789543680160  
System number [000099886]
- ГЕЛЕМЕНОВ, Александър. Поръчково убийство : Криминален роман по действителен случай / Александър Гелеменов. — София : Аргус, 2008. — 318 с.  
ISBN 9789545701641  
System number [000106740]

ГИБ, Джон. Кой ни наблюдава? / Джон Гиб ; Прев. от англ. ез. Валентина Рашева. — Пловдив : Хермес, 2008. — 288 с. : Азб. показалец с. 282-286 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 275-276  
ISBN 9789542606383  
System number [000106743]

ГЛАДУЕЛ, Малкълм. Повратната точка : Как малките неща могат да доведат до големи промени / Малкълм Гладуел ; Прев. Борис Делирадев и др. — Пловдив : Жанет-45, 2008. — 282 с. : Бележки под линия  
ISBN 9789544913427  
System number [000107076]

ГРИВНЕВ, Георги. В сянката на Юзеница : Разкази и есета / Георги Гривнев. — Смолян : Принта-КОМ ООД, 2008. — 100 с.  
ISBN 9789543930050  
System number [000107117]

ГУТЕВА, Мариана. Великият залък : Пиеса в пет действия / Мариана Гутева. — София : Орбел, 2008. — 80 с. : ил.  
ISBN 9789544960933  
System number [000107787]

ГЪЛЪБОВ, Антоний. Девиантното поведение в училищна среда / Антоний Гълъбов ; Ред. Блага Благоева. — София : Европартньори 2007, 2008. — 176 с. : Библиогр. с. 169-171  
ISBN 9789549155754  
System number [000106798]

ДАЛЕВ, Пенчо Г. Отечество любезно... / Пенчо Г. Далев. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 344 с.  
ISBN 9789544277895  
System number [000106752]

ДАМЯНОВ, Атанас. Управление на персонала : Национални и интернационални измерения / Атанас Дамянов, Пенка Горанова, Галина Захаријева. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 264 с. : табл. ; Библиогр. след всяка тема  
ISBN 9789544277802  
System number [000106776]

ДЕЛИРИУМ в лятна нощ : Съвременни унгарски поети / Състав. Лайош Саколцай ; Прев. и ред. Георги Константинов [и др.]. — София : Пламък, 2008. — 152 с.  
ISBN 9789548046909  
System number [000106774]

ДЕЛЧЕВА, Евгения Иванова. Управление на здравето осигуряване / Евгения Иванова Делчева. — София : Унив. изд. Стопанство, 2006. — 200 с. : табл. ; Библиогр. след всяка тема  
ISBN 9544947116  
ISBN 9789544947118  
System number [000107735]

ДЖУРОВА, Аксиния Добрева. Чудотворные христианские святые в Болгарии / Аксиния Добрева Джурова, Иван Патев, Калина Минчева ; Перевод Валентины Ярмилко. — София : Болгарский бестселлер — НМБКП, 2008. — 64 с. : цв. ил. ; Бележки под линией  
ISBN 9789544631017  
System number [000106773]

ДИМИТРОВ, Румен Ал. Пътуване към себе си / Румен Ал.Димитров. — София : СЕМАРШ, 2007. — 166 с. : ил.  
ISBN 9789548021869  
System number [000107731]

- ДИМИТРОВ, Тихомир. Душа назаем / Тихомир Димитров. — София : Фондация Ком, 2008. — 241 с.  
ISBN 9789548745123  
System number [000107080]
- ДИМИТРОВА, Снежана. Газирана ода за страната на облаците : Есета, памфлети / Снежана Димитрова. — София : Фльорир, 2008. — 120 с. : ил.  
ISBN 9789548226981  
System number [000107723]
- ДИМОВ, Ангел Георгиев. Религиозна политика / Ангел Георгиев Димов. — 2. прераб. и доп. изд. — София : Христо Ботев, 2008. — 140 с. : Библиогр. с. 137-138  
ISBN 9544458409  
System number [000107083]
- ДОНГ, Ким Сонг. Мандала / Ким Сонг Донг. — София : СЕМАРШ, 2005. — 250 с. : Бележки под линия  
ISBN 9548021714  
System number [000108699]
- ДОНЧЕВ, Белчо. Делириум : Т. 2. Кошмарът трябва да продължи / Белчо Дончев. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 176 с.  
ISBN 9789548248709  
System number [000108698]
- ЗАКОВ, Павел. Целунати от времето / Павел Заков. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 304 с.  
ISBN 9789544277918  
System number [000106750]
- ИБРИШИМОВ, Иван. Лаконични рикошети. Ч. 1. Изреченията; Ч. 2. Зад думите / Иван Ибришимов. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 124 с.  
ISBN 9548248697  
System number [000107737]
- ИВАНОВ - ИВАНИЧ, Иван. Пътешествие вдясно / Иван Иванов-Иванич. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 72 с.  
ISBN 9789544277949  
System number [000106781]
- ИЗКУСТВО. Политика. Промяна : Културни политики в Югоизточна Европа. Констелации Европа, Балканите и България / Прев. Гергана Дончева. — София : СЕМАРШ, 2005. — 332 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 317-326  
ISBN 9548021684  
System number [000108673]
- ИЛИЕВ, Андрея. Реваншът на Тангра : Фантастичен роман / Андрея Илиев. — София : Аргус, 2008. — 288 с. : ил.  
ISBN 9789545701665  
System number [000106766]
- ИЛИЕВ, Илия. Управление на корпоративната сигурност : Учебно пособие / Илия Илиев, Мария Лечева, Илияна Костова-Маринова. — Варна : Черноризец Храбър, 2008. — 176 с.  
ISBN 9789547153868  
System number [000106784]
- ЙОНКОВ, Христо Марков. Васил Левски : Биография / Христо Марков Йонков. — София : АСИ, 2008. — 207 с. : сн. ; Библиогр. с. 204-205  
ISBN 9789549336412  
System number [000107720]

- КАРАСТОЯНОВ, Христо Тодоров. Съпротива.net : Роман / Христо Тодоров Карастоянов. — Пловдив : Жанет-45, 2008. — 244 с.  
ISBN 9789544914059  
System number [000107670]
- КЛЕЙПАС, Лайза. Захарче : Роман / Лайза Клейпас ; Прев. от англ. ез. Надежда Розова. — София : Ергон, 2008. — 352 с.  
ISBN 9789549625141  
System number [000107680]
- КОЖУХАРОВ, Кънчо. Кой какъв е в корупцията в България : [Най-горещото журналистическо разследване на годината] : Т. 2 Кой какъв е в българската корупция : Парламент, президент, премиер / Кънчо Кожухаров. — София : Лингея, 2007. — 240 с. : Бележки с. 199-212  
ISBN 9789549132755  
System number [000107158]
- КОЗАРОВА, Папани. Източнотракийският имуществен проблем : Проучвания, анализи, доказателства 1993-2007 / Папани Козарова. — София : Петекстон, 2007. — 288 с. : факс. ; Резюме на англ. ез. с. 281-282 ; Бележки след някои теми  
ISBN 9789544570378  
System number [000085862]
- КОЛЕВ, Благой Тодоров. Икономическа култура / Благой Тодоров Колев. — София : Университет за национално и световно стопанство, 2008. — 282 с. : ил. ; Библиогр. с. [279]-282  
ISBN 9789545164  
System number [000107765]
- КОНСТАНТИНОВ, Георги П. Любовна трансформация / Георги П. Константинов. — София : Кавада, 2008.— 64 с.  
ISBN 9789548617239  
System number [000107113]
- КРАЧЕВА, Лилия. Българска музикална култура. От древността до наши дни / Лилия Крачева. — София : Марс ; Симолини, 2008. — 343 с. : (Музиката през вековете) ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 323-343  
ISBN 9789549021073  
System number [000106874]
- ЛЕ ГУИН, Урсула. Дарби ; Гласове / Урсула Ле Гуин ; Прев. Юлиан Стойнов. — София : Бард, 2007. — 432 с.  
ISBN 9789545858482  
System number [000107728]
- ЛЕКОВА, Виктория. Вариации на нулата : [Стихове] / Виктория Лекова. — [Велико Търново] : Фабер, 2007. — 56 с.  
ISBN 9789545774805  
System number [000107726]
- МАРКОВ, Методи. Ипотеката / Методи Марков. — София : Сиби, 2008. — 424 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 423  
ISBN 9789547304987  
System number [000106747]
- МИТЕВА-БАЛЕВА, Стоянка Колева. Мълчана вода : Лирика / Стоянка Колева Митева-Балева. — София : Satori Co, 2008. — 88 с.  
ISBN 9789549202588  
System number [000107107]



- МИХАЙЛОВА, Галина. Писма до Август : Стихотворения / Галина Михайлова. — Шумен : Унив. изд. Епископ Константин Преславски, 2007. — 40 с.  
ISBN 9789545774607  
System number [000107732]
- МИХАЙЛОВСКА, Елена. Възхвала на (г)локалното : Културният факт днес: между глобалното и локалното, между диалога и сблъсъка на цивилизациите / Елена Михайловска. — [София] : СЕМАРШ, 2006. — 275 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 272-274  
ISBN 9548021765  
ISBN 9789548021760  
System number [000086157]
- НЕДЕВА, Тодорка. Търновските генерали : 1978-1944 / Тодорка Недева. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 159 с. : портр. : Библиогр. с. 155-157  
ISBN 9789544277833  
System number [000106795]
- НЕДЕЛЧЕВА, Божана Г. Търговско право : За икономисти / Божана Г. Неделчева и др. — София : Унив. изд. Стопанство, 2007. — 256 с.  
ISBN 9789544948481  
System number [000107884]
- НЕНКОВ, Димитър Ненков. Оценка на инвестициите в реални активи / Димитър Ненков Ненков. — 2. изд. — София : Университет за национално и световно стопанство, 2008. — 265 с. : ил. ; Бележки и библиогр. след всяка тема  
ISBN 9789544949198  
System number [000107781]
- НИКОЛОВ, Момчил. Кръглата риба : В 3 ч. : Кн. 3. Горният етаж : Роман / Момчил Николов. — Пловдив : Жанет-45, 2005. — 120 с.  
ISBN 9544912436  
System number [000074161]
- ПАНТЕВ, Андрей Лазаров. Европейски измерения на Освободителната война 1877-1878 / Андрей Лазаров Пантев, Христо Глушков. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 240 с. : сн. ; Бележки с. 223-238  
ISBN 9789544277772  
System number [000106868]
- ПАРАЗИТОЛОГИЯ : Учебник за медицинските университети / Илия Цветанов Ватев и др. — 2. доп. изд. — София : Реко, 2007. — 176 с. : ил.  
ISBN 9789549085778  
System number [000107791]
- ПЕТКОВ, Пламен. Българите : [Т. 2 ] Освободителите на България / Пламен Петков. — София : Труд, 2008. — 127 с. : ил.  
ISBN 9789549042665  
System number [000108687]
- ПЕТРОВ, Иван Методиев. Войната в Македония (1915-1918) / Иван Методиев Петров. — София : СЕМАРШ, 2008. — 254 с. : сн. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 226-232  
ISBN 9789548021920  
System number [000105601]
- ПОЛСКИ Тръмбеш и Полскотръмбешкият край — минало, настояще и бъдеще : Изследвания и материали от Националната научна конференция, проведена на 7 септември 2007 г. в Полски Тръмбеш по повод откриването на Историческия музей и Празника на града / Състав. Христо

Харитонов, Галя Чохаджиева. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 192 с. : ил. ; Бележки след всяка тема ; Библиогр. след всяка тема

ISBN 978954427680

System number [000099894]

ПОПОВ, Славян. Обикновен български комунизъм : Художествено-документално повествование за безвластието — 9. IX.1944 г. - 10.XI.1989 г. : В 3 части Ч. 2. Да се учим, да работим, да строим живота нов. Ч. 3. Баровеца / Славян Попов ; Ред. Васил Станилов. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2004-.

ISBN 954824831X

System number [000043969]

ПЪТЕВ, Пламен. Управление на портфейла / Пламен Пътев, Нигохос Канарян. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 1246 с. : ил. ; Тематичен показалец с. [1237]-1246 ; Библиогр. с. 1227

ISBN 9789544277758

System number [000106769]

РОБЪРТС, Катрин. Обирът на Голямата пирамида / Катрин Робъртс ; Прев. Ирина Манушева. — София : ИнфоДар, [2008]. — 303 с.

ISBN 9789547612310

System number [000107079]

РУХЧЕВ, Никола Д. История на Съюза на възпитаниците на военните на Негово величество училища, Школата за запасни офицери и родолюбивото войнство и гражданство / Никола Д. Рухчев. — София : Балкани, 2008. — 168 с.

ISBN 9789549446548

System number [000106797]

САЗДОВ, Димитър. Дунав мост : 100 години дипломатия и политика / Димитър Георгиев Саздов, Пенчо Денчев Пенчев. — София : Унив. изд. Стопанство, 2006. — 364 с. : ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 203-218

ISBN 9544947183

ISBN 9789544947187

System number [000057389]

СЛАВЕЙКОВ, Пенчо Петков. Traum vom glück / Пенчо Петков Славейков ; Подбор и прев. Георги Бонев. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 196 с.

ISBN 9789548248679

System number [000107714]

СПАСОВ, Трайчо Стефанов. Пазарна трансформация и конкурентноспособност на икономиките в преход / Трайчо Стефанов Спасов. — София : Университет за национално и световно стопанство, 2006. — 302 с. : ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. [294]-302

ISBN 9544947108

ISBN 9789544947101

System number [000107766]

СТАЙКОВ, Рафаил. Статистически методи в икономиката и управлението / Рафаил Стайков, Здравко Славов. — Варна : ВСУ Черноризец Храбър, 2008. — 168 с. : ил. ; Библиогр. с. 166-167

ISBN 9789547153851

System number [000106758]

СТРЕЛЕКИ, Джон П. Кафене “Защо съм тук” / Джон П. Стрелеки ; Прев. Белослава Пенчовска. — София : ИнфоДар, 2006. — 140 с.

ISBN 9547612247

ISBN 9789547612242

System number [000107084]

- ТАБАКОВ, Стефан. Забрана за четене : Т. 1. Забрана за четене / Стефан Табаков. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 850 с. : ил.  
ISBN 9789548248655  
System number [000107783]
- ТЕСТОВЕ по биология, паразитология и сравнителна анатомия за студенти по медицина, стоматология и фармация от медицинските университети / Илия Цветанов Ватев и др. — София : Реко, 2007. — 176 с. : ил.  
ISBN 9789549085761  
System number [000107790]
- ТОМОВ, Александър Александров. Глутницата : Роман / Александър Александров Томов. — Пловдив : Хермес, 2008. — 288 с.  
ISBN 9789542606499  
System number [000106759]
- ТРИФОНОВА, Силвия Трифонова. Парична теория, парична политика, европейска парична интеграция / Силвия Трифонова Трифонова. — София : Университет за национално и световно стопанство, 2006. — 650 с. : табл. ; фиг. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 623-650  
ISBN 9544946861  
ISBN 9789544946869  
System number [000095340]
- УЗУНОВ, Васил Кръстев. Златарица : Предания, легенди и традиции ; Вълчан войвода и поп Мартин ; Росенът / Васил Кръстев Узун. — София : Енерджи принт, 2008. — 48 с. : ил.  
ISBN 9789549201338  
System number [000106771]
- УЗУНОВ, Радослав Димитров. Защита на класифицираната информация / Радослав Димитров Узун, Андрей Богданов. — Шумен : Унив. изд. Епископ Константин Преславски, 2007. — 176 с. : ил.  
ISBN 9789545774690  
System number [000102808]
- ХАРИТОНОВ, Христо Досев. Загиналите от Полскотръмбешкия край във войните 1877-1878 ; 1885 ; 1912-1913 ; 1915-1918 ; 1944-1945 / Христо Досев Харитонов, Петко Колев, Катя Митова-Ганева. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 120 с. : табл. ; фотогр. ; портр. ; Пълен именен указател на селищата от Полскотръмбешка община с. 115-116  
ISBN 9789544277888  
System number [000106801]
- ХОИЧ, Иван. Княжество България : Картини от общата география на Европа / Иван Хоич. — София : Гутенберг, 2008. — 312 с. : ил. ; Бележки под линия  
ISBN 9789546170293  
System number [000106799]
- ХОРОВИЦ, Антъни. Стормбрейкър / Антъни Хоровиц ; Прев. Боряна Даракчиева. — София : ИнфоДар, 2000. — 184 с.  
ISBN 9547612271  
ISBN 9789547612273  
System number [000107111]
- ЧЕХ, Сватоплук. Разходката на пан Броучек из XV столетие / Сватоплук Чех ; Прев. от чешки ез. Невена Захаријева. — София : Еднорог, 2007. — 224 с.  
ISBN 9789543650125  
System number [000106768]

ЧИПРИЯНОВ, Михаил Симеонов. Методи за стратегически изследвания и решения / Михаил Симеонов Чиприянов. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 177 с. : табл. ; фиг. ; Библиогр. с. 173-177

ISBN 9789544277819

System number [000106804]

ЯВОРОВ, Пейо Крачолов. Стихотворения / Пейо Крачолов Яворовъ. — [Фототипно изд.] — София : Гутенберг, 2008. — 82 с. ; Фототипното издание на издадените през 1901 г. във Варна “Стихотворения от П. К. Яворовъ” се посвещава на 130-годишнината от рождението на поета

ISBN 9789546170378

System number [000106788]

ЯНАКИЕВ, Георги. Легенди от Средногорието / Георги Янакиев. — София : Камбана, 2008. — 260 с.

ISBN 9789548705196

System number [000107086]

ЯНАКИЕВ, Калин. Философски опити върху самотата и надеждата / Калин Янакиев. — 2. прераб. и доп. изд. — София : Ориенталия, 2008. — 244 с.

ISBN 9789546170392

System number [000106812]

LETRIA, Josй Jorge. A Roda viva : Poemas ; Живото колело : Португалска поезия / Josй Jorge Letria ; Прев., въведения и прев. от португалски ез. Сидония Пожарлиева. — София : Славяни, 2008. — 96 с.

ISBN 9789543680184

System number[000106767]

## СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИ В ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО



Божков, Атанас. Изображенията на Кирил и Методий през вековете. — София : Наука и Изкуство, 1989. — 272 с

Духовната мощ, великите идеи на Кирил и Методий са оставили неизличими следи в европейското изкуство, наложили са ярък отпечатък в политическите, религиозните и културните процеси на Европа. Мисията на първоучители и просветители им отрежда сложен и противоречив житейски път; дейността им срещу иконоборците, пребиваването в Херсон и в Моравия, създаването на славянската азбука и преводите на първите свещени книги... Всичко това не може да остане без отзвук сред творците на изкуството — техни изображения се появяват още през IX-X век, за да заживеят по-късно в творбите на Джовани Одаци и Пиетро Разини, в стенописите на Нобили, в множество скулптури, гравюри и миниатюри в Чехословакия и Полша. Българските зографи също поставят образите им сред светците — стотици стенописи и икони предлагат любопитни примери за обвързване на традиционната средновековна иконография с принципите на модерната историческа картина. В книгата са включени и нови, непубликувани материали от Италия, атонските манастири и българските музеи.

(Книгата се намира във фондовете на библиотеките на Института по изкуствознание, Института по история и Института по балканистика)

**“ПРАТЕНИЦИ” НА ЯПОНСКАТА ИСТОРИЯ И КУЛТУРА: ДАРЕНИЕ ОТ  
ЯПОНСКИ КНИГИ НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН  
Юлияна Николова, E-mail: refer1@cl.bas.bg**

От 2008 година насам Централната библиотека на БАН получава като дар издания на японски автори от 20 век, преведени на различни европейски езици. Даренията са от Japanese Literature publishing and promotion center (JLPP).

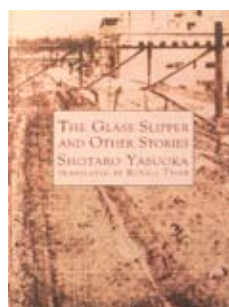


Първите книги, получени и обработени за фонда на ЦБ на БАН през 2008 г. от JLPP, бяха изданията на руски език :

Хасэгава, Син (1884-1963). Пленници войны : (Традиции и история отношений к военнопленным в Японии). — Москва : Экономическая литература, 2006.

Иноуэ, Ясуси (1907-1991). Лоулань : [Рассказы]. — Санкт-Петербург : Гиперион, 2007.

Энти Фумико (1905-1986). Цитадель : [Роман]. — Санкт-Петербург : Гиперион, 2008.



От началото на 2009 г. постъпват ежемесечно произведения на художествената литература в превод на немски и на английски език. В Централната библиотека на БАН са обработени следните нови издания на японската литература от 20 в.:

Mizukami, Tsutomu (1919-2004). Im Temple der Wildgaense : [Roman]. — Berlin: be.bra verlag GMBH, 2008.

Furui, Yoshikichi (1937-). White-haired melody : [Novels]. — Ann Arbor, MI : Center for Japanese Studies, The University of Michigan, 2008.

Mizukami, Tsutomu. The Temple of Wild Geese : The Bamboo; Doll of Echizen : Two novellas. — Champaign, IL ; London : Dalkey archive press, 2008.



Kafu, Nagai (1879-1959). Rivalry : A Geisha's Tale. — New York : Columbia university press, 2007.

Kitahara, Aiko (1938-). The budding tree : Six stories of love in Edo. — Cham-paign, IL : Dalkey archive press, 2008.

Kojima, Nobuo (1915-2006). Fremde Familie : [Roman]. — Berlin : be.bra verlag GmbH, 2008.

Miyazawa, Kenji (1896-1933). Strong in the Rain : Selected Poems. — Glas-gow : Bloodaxe books, 2007.

Miura, Tetsuo (1931-). Shame in the Blood : A novel. — [New York, NY] : Shoemaker Hoard, Pbl., 2007.

Saotome, Mitsugu (1926-2008). Okei : A girl from the provinces. — Rich-mond : Alma, 2008.



Yasuoka, Shotaro (1920-). The Glass Slipper and Other Stories. — Cham-paign, IL ; London : Dalkey archive press, 2008.

Watanabe, Junichi. Beyond the blossoming fields : [Roman]. — Richmond : Alma books, 2008.



Програмата на JLPP е един от начините за популяризиране на японската култура по света. Повече за нея може да се прочете на [www.j-lit.or.jp](http://www.j-lit.or.jp)

## ИЗЛОЖБА, ПОСВЕТЕНА НА НАЙ-ДЪЛГОГОДИШНИЯ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БКД И БАН

Габриела Вапцарова, E-mail: [archiv2@abv.bg](mailto:archiv2@abv.bg)  
Дарина Илиева, E-mail: [dari\\_bas@abv.bg](mailto:dari_bas@abv.bg)



*Иван Евстратиев Гешов*

На 8 февруари 2009 г. се навършиха 160 години от рождението на големия български държавник и европейски политик Иван Евстратиев Гешов. Неговият жизнен път е толкова богат и плодотворен, че е много трудно да се обхване изцяло и в пълнота. Всяко значително събитие от българската история през последната четвърт на XIX век и първите две десетилетия на XX век може да бъде проследено чрез запазените негови документи и снимки, показани в изложбата, организирана от Научния архив на БАН по повод годишнината.

Акцентът в експозицията е поставен върху ролята на Иван Гешов за израстването на Българското книжовно дружество и изграждането на Българската академия на науките като единствена и най-голяма научна и обществена институция в България. В продължение на 26 години, от 1898 г. до 1924 г., Гешов е неин председател. С името му е свързано преодоляването на кризата в Дружеството и очерталия се в началото на XX век подем в неговата научно-организационна и книжовна дейност.

Изложени са всички документи по избора на Ив. Ев. Гешов за дописен и редовен член и за председател на БКД и БАН. В отделна витрина е поставено писмо на Гешов до Министъра на народното просвещение за значението на БАН като научна и културна институция и необходимостта от държавна подкрепа за нея.

*БКД  
В София  
№ 116  
8 дек. 1899  
До Господина Министъра  
на Народното просвещение  
В града*

*Господине Министре,*

*... В българската държава съществува засега едно-едничко заведение, което си е поставило за цел да изучава всестранно българите и българските земи, да обработва българския език, да развива българската книжнина и изобщо да разработва и разпространява науките и изкуствата. То е Българското книжовно дружество, основано от наши родолюбци и благодетели през 1869 година в Браила и от освобождението на България пренесено в нейната столица. През всичките години, колкото повече работи това дружество в България, то е било поддържано главно от държавата било чрез вписвани в годишните ѝ бюджети суми, било чрез откупуване от неговите издания за по-значителни суми. Не ще дума, че ако през едно или друго време дейността на дружеството не се е равнила с оная, която справедливо е очаквало, то не може да служи за довод и за по-слаба или съвсем никаква поддръжка на това заведение; защото при един правилен живот то не може освен да напредва, а за правилния му живот се иска не само количество способни*

и деятелни членове, но и достатъчно морална и материална поддръжка на труда им в него, понеже с такава поддръжка се възбуждат и развиват и самите научно-книжовни способности при дружеството. А щом Българското книжовно дружество е призвано само да напредва, то има бъдъщност. Пред вид на тая бъдъщност, теоретически оправдана и практически желателна за нашата държава, то има право и на неотменно внимание от страна на тая подирната....

.....Като Ви излагаме всичко това, господине Министре, ние пристъпяме кам Вас с убедителна молба да не оставяте това едничко наше заведение, дето може да намира покровителство книжовно-научния труд на по-голям брой домашни сили и което явно помага да се развѣждат у нас такива способности, да не го оставяте да замъртвее, да даде повод за неоснователни обвинения и да загине...

*Председател: Ив. Ев. Гешов*

По архивни материали може да се проследи пътя на прерастването на Книжовното дружество в Академия и намесата на Гешов в реализирането на този акт. За да ускори този процес, през 1908 година Ив. Ев. Гешов прави голямо дарение, което трябва да осигури материалната самостоятелност на институцията. Той изплаща целия тогавашен дълг на Българското книжовно дружество при условие, че то бъде преустроено и преименувано в Българска академия на науките.

*София, 19 януари 1908 г.  
До Управителния съвет на Българското  
книжовно дружество  
тук.*

*Господине председателю,*

*От доклада на г. деловодителя, прочетен в годишното ни събрание на 13 того, се констатира, че комисията, която се избра в изпълнение на ланшното решение на дружеството ни, за да изучи въпроса за преименуването му в академия, реши да не става това преименуване, додето не се образува известен фонд. Тъй като тоя въпрос ще се разисква утре във второто заседание на годишното събрание, за да улесня задачата на дружеството и да туря начало на тоя фонд, който да направи от нашето дружество самостоятелно учреждение с достатъчни средства, та да може да функционира като същинска свободна академия, чест имам да Ви явя, че се задължавам да изплатя целия ипотечен дълг около 120 000 лева на Българското книжовно дружество към банката, с условие, че догодина, когато се изпълват четиридесет години от основаването му, то ще се прогласи за академия.*

*Моля да считате още отсега наема от ипотеканото дружествено здание за свободен от всякакво задължение приход и да приемете уверение в отличното ми към Вас почитание.*

*Ив. Ев. Гешов*

*Паспорт на Ив. Ев. Гешов, 1907 г.*



По повод този щедър дарителски акт на Иван Ев. Гешов, на 27 януари 1908 г. в Пловдив е проведено тържествено събрание в негова чест. На това събрание е произнесена реч от Илия С. Бобчев, която е посветена на живота, дейността и заслугите на големия български меценат и филантроп:



Грамота за награждаване на Ив. Ев. Гешов с орден “Св. Александър”, II степен. 19 февр. 1886 г.

*...Още от млади години той се поставя в Пловдив начело на разни ученолюбиви и човеколюбиви дружества и учреждения. Оттогава и до днес той не само не е престанал да дава своята морална и материална помощ на всички полезни начинания, но все повече и повече насърчава всяко народополезно дело у нас...*

В изложбата е показано и завещанието на Гешов, особено в частта му за Академията.

В рубриката “Биографични материали” интерес представляват грамотите на Гешов за награждаването му с различни ордени и медали, български и чужди, за неговата политическа дейност. Атрактивни са запазените лични документи като паспорт, членски карти и актът за неговата натурализация по време на пребиваването му в Манчестър, Англия. Показани са също автобиография, спомени от различни периоди от живота му, лични тефтерчета и др. Оригиналът на “Записки на един осъден”, заедно с част от дописките на Гешов за в. “Таймс”, са разказ за страшните събития в българските земи по време на Априлското въстание.

Дейността на Гешов в първите години след Освобождението е представена с редица документи, свързани с живота и работата му в Източна Румелия като председател на Областното събрание и Директор на финансите. Още в тези години се вижда изграденият дипломат Гешов чрез кореспонденцията му с Евлоги Георгиев, Марко Балабанов и баща му Евстрати. Заедно с черновата на протестния мемоар до Великите сили тези писма разказват за мисията на Гешов в Европа за отстояване на българските интереси след решенията на Берлинския конгрес.

С решение на Министерския съвет за назначаването на Гешов за директор на БНБ той пристига в София през октомври 1883 г. В продължение на две години работи за укрепване на това важно за страната учреждение. С негова помощ са приети през 1885 г. два основни за банковото ни дело закони — за Българската народна банка и за създаването на Пощенски спестовни каси.

Следват събития, свързани с реализиране на идеала за национално единение, в които Гешов е активен участник. След провъзгласяване на Съединението той изпълнява важна дипломатическа мисия в Европа — натоварен е със задачата да търси подкрепа за българската кауза. По разменените телеграми с министъра на външните работи и изповеданията Илия Цанов и с Петко Каравелов — министър-председател, могат да се проследят усилията, които Гешов полага за преодоляване на кризата в полза на България, преговорите с Великите сили и подписването на Букурещкия мирен договор.

Включването на Гешов в политическия живот на Княжеството е представено на няколко табла — като финансов и търговски министър в правителствата на Константин Стоилов (1894-1897 г.) с негови предизборни и програмни речи, реформи в данъчната



Свидетелство от Руско-то императорско дипломатическо агентство в България за удостояване на Ив. Ев. Гешов с орден “Червен кръст”. 1906 г.



система, преустройство на земеделските каси, промяна на вноските мита и др. С цялата си дейност Гешов се проявява като изключителен държавник — това е най-градивният и най-наситеният период от неговия живот.

През всичките тези и следващите години той е народен представител, като два пъти е председател на Народното събрание (НС). По негова идея през 1901 г. НС приема най-добрия Правилник за работата на българския парламент до тогава. Същата година след смъртта на К. Стоилов Гешов оглавява Народната партия — най-голямата и стабилна в България. Той остава неизменен неин лидер до 1920 г., когато става водач на обединената Народно-прогресивна партия. Партийната му дейност е илюстрирана с негови речи, снимки от събори на партията и др.

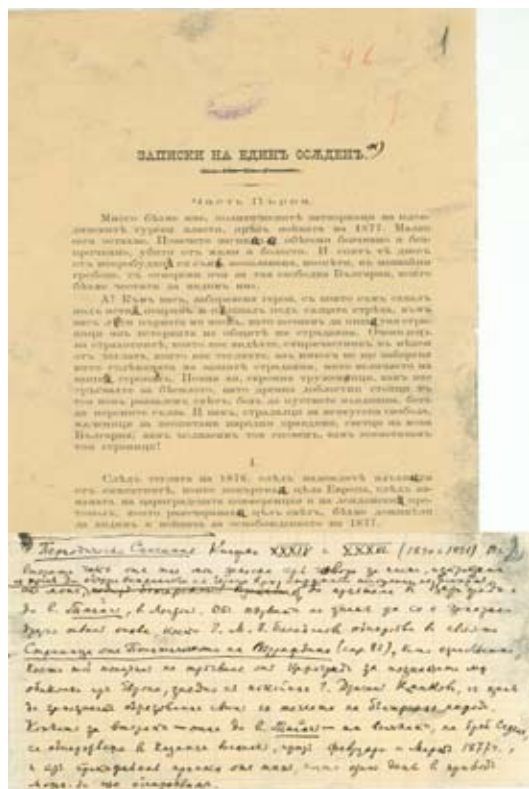
Венецът в политическата кариера на Гешов е заемането на поста министър-председател (1911-1913 г.). В изложбата могат да се видят вербални ноти и ултимативен проект за реформи, представени на Турция от България, Сърбия и Гърция. Специално внимание е отделено на военните и политическите договори около Балканската война, които той подписва като ръководител на държавата. Показани са части от преписките на Гешов със Стоян Данев, Михаил Маджаров, Андрей Тошев и др. с данни за уточняване на дипломатическите действия по подписването на Лондонския и Букурещкия мирни договори.

На отделни витрини и табла в изложбата са подредени оригинали на трудове на Гешов като писател и публицист, както и много документи от дейността и приносите му за българския и международния “Червен кръст”. Това, което не постига като държавник, Гешов го прави като общественик и благодетел, защото той е един от малкото значими меценати в историята

на съвременна България. В експозицията могат да се видят документи за част от големите му дарителски актове през годините.

Едва ли друг български държавник и общественик е отделил толкова сили и време, често и лични средства, за защита на българските интереси пред света, за пропаганда на националната ни кауза. Не случайно Михаил Маджаров пише за него:

*“Той беше публицист с европейска известност, той бе държавник с образцова толерантност, той бе общественик с обширни познания, той бе гражданин с отлични добродетели, той обичаше България с всичките ѝ недостатъци.”*



Ив. Ев. Гешов. “Записки на един осъден”. 1890 г.



Правителството на Константин Стоилов

**ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БАН,  
УЛ. “15-ТИ НОЕМВРИ“ №1  
Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg**

1. Ядрената научно-експериментална и учебна база на ИЯИЯЕ за ядрената наука и технологии в България и Европа — 27 април-9 май 2009 г.
2. Хималайски висини – експедиция с участие на учени от БАН (Институт по ботаника) – 11-22 май 2009 г.
3. Честване на 24 май (Кирило-Методиевски научен център, Етнографски институт с музей, Научен архив) – 23-30 май 2009 г.